

УДК 35.48(477) «1939-1945»

Сигида Г. А.¹, Рудковський К. Ю.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ.гр. Ю - 219 НУ «Запорізька політехніка»

СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ ТА ВЕРМАХТУ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Пам'ять завжди доречна, а пам'ять про війну - запорука миру. Напередодні 75 річниці Перемоги знов пожвавилася обговорення воєнних тем, а відтак – з'являються нові факти, спливають забуті або невідомі документи. Наша розвідка присвячена одній із сторінок далекої вже війни, а саме наявності та якості стрілецької зброї у двох протилежних таборах: на озброєнні Червоної Армії та на озброєнні вермахту. Завданням роботи стала порівняльна характеристика основних видів стрілецької зброї. Саме у Другій світовій війні роль стрілецької зброї змінилася в порівнянні з Першою: тривалі позиційні «окопні» протистояння змінилися оперативним маневруванням, що пред'явило нові вимоги до стрілецької зброї. До кінця війни вже досить чітко розділилися спеціалізації зброї: далекобійні (гвинтівки, кулемети) і для коротких дистанцій із застосуванням автоматичної вогню. Причому в другому випадку спочатку розглядався бій на відстані до 200 м., але потім прийшло розуміння необхідності збільшення прицільної дальності автоматичної зброї до 400-600 м. Для порівняння нами було обрано кілька позицій стрілецької зброї.

Радянські ТТ та нагани були дешевими й швидкими у виробництві. Наган до початку Другої світової морально застарів, а ТТ мав кілька проблем, що вирішили пізніше (мимовільний постріл був однією з них). Німецькі пістолети були дорогі, дуже затратні за часом виробництва та по кількості необхідних матеріалів. Проте на початку війни були дуже якісними та надійними. Наприклад, Вальтер П 38 – легенда Другої світової, був дуже вибагливим до якісної обробки, але його все одно прийняли на озброєння вермахту 20 квітня 1940 року. З часом він навіть витіснив пістолет Люгера й став наймасовішим пістолетом германської армії. Під час війни технологія виробництва спрощувалась, тому пістолети мали більш грубу обробку і відсутність покажчика наявності патрона. Випуск відбувався не лише на території Третього рейху, а й в окупованих Бельгії й Чехословаччині. Модифікація Вальтер ПП/ППК була зброєю військової верхівки і в бойових діях майже не використовувалась. Отже, пістолети Вальтер були більш якісними, технічно досконалими і виконаними з кращих матеріалів ніж їх радянські візаві. Проте нагани і ТТ в реаліях війни та воєнної економіки виявилися більш вдалими.

Найбільш масовою зброєю часів Другої світової була гвинтівка. З боку ЧА гвинтівка Мосіна, з боку вермахту – Маузер 98К. Хоча, на перший погляд, обидві гвинтівки приблизно однакові за своїми характеристиками, за простотою та безпекою, за високою надійністю і довговічністю, службовий ресурс і міцність конструкції Маузера оцінюються трохи вище. До того ж, у гвинтівки Маузер менша загальна довжина, більша швидкість стрільби (15 проти 10), більш плавний хід затвора, але гвинтівка Мосіна більш точна. Обидві прості й дешеві, між ними складно обрати переможця.

Німецькі пістолети-кулемети МП 38 та МП 40 така сама легендарна зброя Другої світової, як і радянський ПКШ. Досвід Громадянської війни в Іспанії призвів до збільшення виробництва цього виду озброєння до початку Другої світової. Але МП були дуже дорогими у виготовленні, особливо МП 38, оскільки більша частина деталей потребувала фрезерування, а якщо взяти до уваги, що МП 38 та 40 виготовлялися з високоякісної сталі, алюмінію та бакеліту, стає зрозуміло чому МП 38 виготовили лише 100 000 і майже відразу замінили на МП 40. Він був дешевше, велика кількість деталей виготовлялася штампуванням. Але і у цьому варіанті він програв ПКШ у кількості матеріалів і часу для виготовлення (на ПКШ 5-6 станко-годин) і, звісно, кваліфікації робітників. ПКШ також виграв за рахунок барабанного магазину на 71 патрон та більшої скорострільності.

Плюсом ПКШ був і його дерев'яний приклад, який не ламався від падінь, і яким можна було «когось прикласти» і найголовніше : патрон ТТ підходив значно краще для пістолетів-кулеметів ніж 9 на 19 парабелум. Цим забезпечувалась швидкість кулі, що означало більшу дальність ефективної та прицільної стрільби, більшу пробивну дію. Щодо пістолета-кулемета Судаєва, який узято на озброєння ЧА упродовж 1942 – 43 рр., він ще дешеве за ПКШ, ще менше потребує часу та матеріалів, при цьому, як і МП, має складаний приклад та малу вагу і той же патрон ТТ, через це багато хто вважає ППС найкращім пістолетом-кулеметом Другої світової.

Отже, на прикладах трьох видів озброєння ЧА та вермахту можемо зробити певні висновки : радянська стрілецька зброя була простішою для масового виготовлення (ПКШ бл. 5 млн, ПКС 2,5 млн. проти 1,1 млн. МП 38/40). Завдяки цьому піхота ЧА отримувала велику перевагу на дистанції бою до 300 метрів, щільність вогню була значно вищою. Щодо гвинтівок у СРСР і Третього рейху був практичний паритет. Напевно неможна стверджувати, що така перевага була вирішальним фактором перемоги, але безумовно значним.